

Tell it like it is? een antwoord op Ron Bormans

Vanochtend in de Volkskrant kreeg psycholoog Jan Derksen de ruimte om zijn mening over de iPad-scholen uit de doeken te doen. Het leverde het gebruikelijke gekrakeel van voor- en tegenstanders op in de sociale media. Tot ergernis van bijvoorbeeld Ron Bormans, bestuurder van de Hogeschool Rotterdam. Hij vroeg zich af 'of we nu nog steeds niet weten hoe jonge mensen (verschillend) leren? Die vraag lokte bij mij weer een reactie uit.

Naar mijn idee weten we namelijk best hoe jonge mensen leren, en hoe ze daarin verschillen, alleen zijn andere belangen te groot om daar iets mee te (kunnen) doen. Dat vermoeden deelde ik via Twitter met Bormans. Waarop hij weer riposteerde met een kritiek op onderwijskundig onderzoekers.

<https://twitter.com/ronbormans1/status/372996721480966145>

Hoewel ik geen onderwijskundige ben, maar psycholoog (en zelfs dat niet helemaal), wil ik deze handschoen toch opnemen. Er zijn namelijk best een aantal inzichten over het leren van (jonge) mensen, waar we niets mee doen. Ik noem er een paar.

1. Leerlingen leren beter als ze intrinsiek gemotiveerd zijn. Die intrinsieke motivatie ontstaat vanuit een combinatie van uitdaging, verbondenheid en (afgebakende) eigen ruimte. Dit blijkt uit onderzoek uitgevoerd op grond van de Self-Determination Theory. Een gerelateerd concept is het begrip 'flow' van psycholoog Mihaly Csikszentmihalyi, die dit ook in het onderwijs toepaste.

2. Het geven van feedback op inzet, in plaats van op resultaat, leidt tot veel betere leerprocessen bij leerlingen. Sterker, het geven van cijfers kan een negatief effect hebben op de leerresultaten. Daar is ook een heel sterk filmpje van, gemaakt door Dylan William, hieronder (vanaf 7 min 30 en ook vanaf 26 min 50). Vooral sterk in dit filmpje is hoe haarfijn de leerlingen zelf aan weten te geven wat de pedagogische nadelen van cijfers zijn.

YouTube Video: [YouTube.com/watch?v=1iD6Zadhg4M](https://www.youtube.com/watch?v=1iD6Zadhg4M)

3. Het verbieden van opsteken van handen is volgens mij minder goed onderzocht, maar anekdotisch bewijs, zowel van Dylan William in dezelfde documentaire, als van leraar van het jaar Ellen Emonds, laat zien dat de interactie in de klas er flink door verbetert.

4. Verder zou ik even moeten zoeken naar onderzoek dat laat zien dat de reken- en leesvaardigheden van kinderen na een lange zomervakantie dramatisch achteruitgaan, zeker bij kinderen die thuis geen cognitief stimulerende omgeving hebben. Maar echte onderwijskundigen kunnen me daar vast snel aan helpen. Overigens sta ik ook open voor onderzoek dat aantoont dat kinderen beter leren door zes weken achtereen niets te doen. [Update: dank aan Amber Walraven en Casper Hulshof voor de tip naar dit onderzoek, gepubliceerd in Pedagogische Studiën.]

Niettemin?

- 'wordt er in Nederland (op alle onderwijsniveaus!) steeds meer aandacht besteed aan klassikale instructie en toetsing, ten koste van het leren dat aansluit op de intrinsieke motivatie en de zelfstandigheid van leerlingen.
 - 'is het geven van cijfers op verreweg de meeste scholen en opleidingen in Nederland zeer diep ingebed in de onderwijspraktijk.
 - 'is het geven van de juiste feedback (op inzet, niet op prestatie) niet een centraal onderdeel van de lerarenopleidingen, terwijl dit misschien wel het sterkste instrument is, dat leraren (naast vakkennis) ter beschikking staat.
 - 'zou een verbod op het opsteken van vingers in de meeste klassen met op zijn minst enige verbazing ontvangen worden.
- 'is een zomervakantie van zes weken nog steeds een wettelijke verplichting (rechtstreeks ten nadele van kinderen en tegen de experimenten van sommige scholen in).

Waarmee volgens mij de stelling bewezen is, dat er meer dan genoeg kennis is over hoe jonge mensen (verschillend) leren, alleen

dat er andere belangen groter worden geacht dan dat primaire leerproces. Welke belangen dat zijn, zou weer een andere studie vergen. Maar het heeft iets te maken met het moeizame overleg over het Nationaal Onderwijs Akkoord, ben ik bang.

Over die iPads een andere keer meer. Alleen misschien nog dit: twintig jaar geleden waren computers in het onderwijs met een lampje te zoeken. Een school zonder computers zou nu een slechte aantekening van de inspectie krijgen.

PS Vond in de voorbereiding van dit artikel nog een interessant onderzoek: Ritalin-gebruik leidt op langere termijn ertoe, dat kinderen (omdat ze rustiger worden in de klas) minder aandacht krijgen van de leraar en daardoor uiteindelijk slechter presteren. Ik heb er niets over in de kranten gelezen. Nogmaals: er is verschrikkelijk veel kennis over het leren van jonge mensen waar we helaas niets mee doen.